

16.559

KÖNYVTÁRI

Írások

július 1969 augusztus

KÖNYVTÁRI Híradó

A FŐVÁROSI
SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR KOZLONYE

XIII. évf. 4. sz. 1969. július-augusztus

Új népművelési évad előtt a kerületi könyvtárak

Mint az elmúlt évek során gyakorlattá vált, ez év szeptemberében (szept. 6.) is megtartjuk évadnyitó könyvtárvezetői értekezletünket. Sokféle problémát vitattunk meg e fórumokon, amelyek közül néhányat megoldottunk már, néhány azonban változatlanul gondot jelent nekünk. Ezuttal is szólunk majd ezekről, mert az évtized fordulójának küszöbén a gyorsuló idő szabta követelmények nem választhatók el azoktól a feltételektől, amelyek között élünk, dolgozunk. Mégis e cikk keretében inkább a tervekről lesz szó.

1969 végén, 1970 elején a hazánk történetében a legnagyobb változást hozó események 25. évfordulóját ünnepeljük, majd 1970 áprilisában megemlékezünk Lenin születésének 100. évfordulójáról. A két emlékezés időben és munkában egybeforr s tartalmában egyesül. Amikor a felszabadulás évfordulójára készülünk, vizsgáljuk a társadalmi, politikai változásokat, megfogalmazzuk az elért eredményeket s a feladatokat, gondolkodásunkban – inkább vagy kevésbé – él és hat Lenin szelleme, Lenin hazafisága, internacionalizmusa, a marxizmus alkotó továbbfejlesztése és alkalmazása. Nem vitatható, minél teljesebben ismerjük meg Lenin életművét, módszereit, annál hatásosabb lehet a munka, a célok meghatározása. S a gyorsuló idő fogalma is teljesebben érzékelhető, ha a 100 évet – Lenin születésétől, s a 25 évet – hazánk felszabadulásától – egymás mellett érzékeljük.

Mindebből az is következik, hogy 1969 őszén és 1970 tavaszán a könyvtári munka minden eszközét, s a könyvtárosok eddig is sok áldozattal járó lel-

kesedését e két évforduló megünneplésére kell irányítani. A megünneplés a könyvtári gyakorlatban nem egyszeri aktus, nem egy rendezvény, hanem folyamat, amelynek szervezettségét elősegíti az 1969 január-februári Könyvtári Híradóban megjelent tervezetben foglalt feladatok határidős végrehajtása. Nagy szerepük van ebben az eddigi tapasztalatoknak, ezek között is különösen a társintézményekkel való együttműködésnek. Az intézmények képviselői s az egyes olvasók érdekeinek, érdeklődésének messzemenő figyelembevétele, a gyors reagálás igényeikre, az együttműködés legjobb ösztönzője. Ezzel összefüggésben fordítanak gondot a kerületi könyvtárakban az Olvasó népert mozgalom megindított akcióira, a Jubileumi olvasómozgalom-ra, az Olvasó ifjúságért mozgalom keretében vállalt feladatokra, az Olvasónapló pályázatra, az Uttörőszövetség, az iskolák, az uttörő és KISZ szervezetek kezdeményezéseire.

Az ünneplés folyamatába szervesen épül a gyermek, a fiatal és idősebb olvasó tájékoztatása, a témával foglalkozó könyvek ajánlása, a segédeszközök használata, s használatukra ösztönzés. Mindehhez természetesen elengedhetetlen az állomány megfelelő kiegészítése. Továbbra is célszerű egyes olvasókkal vagy az olvasók csoportjával egy-egy mű részletes megvitatása. A 15-24 évesekről tervezett portrérajok sikeres elkészítéséhez ezek a beszélgetések is hozzájárulnak.

Ezzel már jelezzük is, hogy 1970-ben új színekkel gazdagítva folytatni kell az évek óta napirenden lévő nevelési, művelődési feladatok megoldását. A fizikai dolgozók gyermekeinek könyvtári segítése is állandó feladat marad. Az állományösszetétel alakulásában észlelt problémák megvitatása éppen úgy sorra kerül, mint a fiókkönyvtárak munkatapasztalatainak elemzése. A könyvtári rend biztosításához nyújt segítséget, s a munkahelyi légkör javítását is szolgálja a munkaügyi kérdésekben tervezett tájékoztatás.

Sok könyvtáros kívánságának is eleget téve, közös erővel megoldjuk az állománynyilvántartással kapcsolatos, sokat vitatott rendelkezések egységesítését. Van néhány figyelemreméltó kísérlet a hálózatban a munkaszervezés tekintetében is, 1970-ben az ügyvitelegyszerűsítési törekvésekkel együtt erre is gondolnunk kell. A Tapasztalataink felnőtt és gyermekváltozata lehetőségét kínál ilyen jellegű publikációkra is, s a célpremiumos feladatok között is szerepelnek.

Az új évad szakmai továbbképzési tervét megtalálja az érdeklődő e lap hasábjain. Új e téren a gyermekkönyvtárosok részére induló pszichológiai-pedagógiai előadássorozat, amely speciális szakképzést pótol. A közös művelődési előadásokat követő tervezett konferenciák (ezekre jelentkezőket várunk) a sokszor hiányolt elméleti vitákra, nézetek tisztázódására adhatnak alkalmat.

Ilyen gondolatokkal, tervekkel indulunk az új évad elé. Megvalósításuk nem utolsósorban attól is függ, hogy az egész könyvtári kollektíva mennyiben teszi őket magáévá.

DOBOS PIROSKA

A szociológia szakirodalmi ellátottságának vizsgálata

Kerületi könyvtári gondjaink mellett Híradónk hasábjain aránylag kevesebbet foglalkozunk a központi gyűjtemények kérdéseivel. Pedig semmilyen szempontból nem lehet előnyben részesíteni egyiket vagy másikat, csak együtt és egyszerre szerepelhetnek munkánk, terveink és gondjaink között. Igazolhatjuk magunkat azzal, hogy a központ gyűjteményei a megszokott módon teljesítik könyvtári feladataikat: a gyűjtést, a feltárást és a kölcsönzést, különösebb változások nincsenek ebben a munkában. Szívesen adnánk néha hirt olyan változásokról, melyek a központi szolgáltatások kiszélesítését szolgálják, de az ismert adottságok miatt ilyenekre nem számíthatunk. Megragadjuk tehát most azt az alkalmat, amely a minisztériumi vizsgálat során a központ általános gyűjteményének minőségi megismerésére adott lehetőséget, hogy néhány szóval megpróbáljuk bemutatni a központ helyét a tudományos könyvtárak között.

A gyűjtőkörrel szóló 131/1968 M.M. utasítás elsősorban a hazai tudományos kutatások megbízható dokumentum-bázisait kívánta megerősíteni, a gyűjtés elhatárolása és az eredményes kooperáció útján. Mi is beszámoltunk már arról, hogy könyvtárunk a szociológia országos szakkönyvtára lett és kooperálnia kell öt tudományági szakkönyvtárral. A rendelet természetesen, bibliocentrikus szempontok alapján készült és a könyvtárak általánosan ismert, kialakult helyzetét, vagy maguk által bevallott céljait vette figyelembe. Örömmel üdvözölhetjük a Művelődésügyi Minisztérium könyvtári osztályának azt a törekvését, hogy egyes tudományok területén most részletesebben is megvizsgálhatja a kialakult helyzetet és kilépve a könyvtári körből, az érdekelt kutatók és szakemberek várható igényeinek nézőpontjából vizsgálja az ellátottságot.

Az első vizsgálat az állam- és jogtudomány területén folyt, a második a szociológia terén, s ezt követi majd a pszichológia. A munkákat a KMK tudományos könyvtárak osztálya fogta össze, bevonva az érdekelt országos szakkönyvtár munkatársait.

Nem vállalkozhatunk a vizsgálat módszerének és eredményeinek még csak felvázolására sem, csupán a munka jellegét és ránk vonatkozó tanulságát szeretnénk ismertetni. A munka alapja egy-egy világbibliográfia, "eszményi könyvtár" jegyzéke volt az 1962-65-ös évek külföldi könyveiből, illetve az 1964-es periodikákból. Ezt a két jegyzéket hasonlították össze a központi címjegyzék céduláival, vagyis az összes magyar könyvtár anyagával. Arra is történt kísérlet, hogy külön szerepeljenek a fontos és kevésbé fontos művek. A behasonlítás azt mutatta, hogy a magyar könyvtárakba beérkezett a szociológiai könyvek 70.7 %-a, a periodikák 44.5 %-a. Ugy tűnik, hogy ez az arány megfelelő, különösen ha még azt is figyelembe vesszük, hogy a könyvek átlagosan 2.5, a folyóiratok átlagosan 3.9 példányban találhatóak a könyvtárakban.

Csak utalunk arra, hogy külön vizsgálták még a könyveket és periodikákat a tudomány szakcsoportjai és különböző nyelvek szerint. Az ellátottsági vizsgálatok folytatása nyújt majd megbízhatóbb alapot a százalékarányok jobb értékelésére.

Központi gyűjteményünk a beérkezett könyvek listájának élén áll, a beérkezett könyvek 16.7 %-a található nálunk. (A második a KSH könyvtára 10.8, a harmadik az MTA könyvtára 10.2 %-kal.) Elgondolkoztató ugyanakkor, hogy szakcsoportok szerint két csoportban, a Szociológia elmélete és módszerei, valamint A társadalom kontrollja és a kommunikáció címmel összefoglaltakban már megelőzik gyűjtésünket más könyvtárak. A folyóiratok területén a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár a sorrendben a hatodik a szociológiai periódikák 2.3 %-ával. A nagy társadalomtudományi könyvtárak mellett megelőz bennünket az MTA Szociológiai Intézete is. Sajnos, jelentősek a megszakítások, átlagban 10 járatott folyóiratból egy évtized alatt csak kb. 3 teljes, a többi 7 hiányos.

A kooperációt, mint említettük, nekünk kellene elsősorban szerveznünk. Az eddigi kísérletek, valljuk be, eredménytelenek voltak. Azoknak sem lesz könnyebb dolga, akik a jövőben kísérlik meg a kooperációt. 95 könyvtárba érkeztek szociológiai könyvek és 486 (!) könyvtárba folyóiratok. Persze, az arányok csökkenőek a kumulált sorban, de legalább az első hét könyvtárnak kell együttműködnie, mert együttesen ők szerzik be a könyvek 63 %-át. Közülük két intézmény, az MTA és az ELTE könyvtára egyelőre nem is tagja a kooperációs körnek.

A vizsgálat nem befejezett, eredményeit, a teendők érdekében most tanulmányozza a minisztérium könyvtári osztálya. Bizonyára nekünk is lesznek további feladataink.

Nem mutat megnyugtató képet az érdekelt könyvtárak szolgáltatásainak vizsgálata. Nem kielégítő a reprográfia színvonala, szervezetlen a dokumentáció, nincsenek tájékoztató kiadványok, korlátozott számos könyvtár nyilvánossága.

MARÓT MIKLÓS

JUBILÁLÓ KÖNYVTÁRAINK

A 6-os számú kerületi könyvtár

Junius 24-én ünnepelte fennállásának 50. évfordulóját. Az ünnepi beszédet Révész Ferenc igazgató tartotta. Méltatta a könyvtár eddigi tevékenységét. Tömören fogalmazva szavait: "A 6-os számú könyvtár kulturpolitikai tevékenysége az idők sodrában van... vagyis, azt teszik, amit egy korszerű könyvtárnak tennie kell." Kiváló és eredményekben gazdag munkájáért a könyvtár vezetőjét, Uray Bélát és a könyvtár dolgozóit jutalomban és dicséretben

részesítette. Az ünnepséget Csernus Mariann és Bodor Tibor előadóművészek az alkalomhoz valóban méltó műsora színesítette.

A meghívott vendégek között örömmel üdvözöltük Kóhalmi Béla elvtársat, a mi szeretett Béla bácsinkat, aki 50 évvel ezelőtt megnyitotta és átadta Buda első közművelődési könyvtárát a kerület lakosainak. A következőkben ismertetjük az interjút, s egyben köszönjük, hogy jelenlétével megtisztelte a könyvtárat, emelve a jubileumi ünnepség fényét.

Kóhalmi Béla visszaemlékezése

"Én csak a könyvtár előtörténetéről és a könyvtárnak a Tanácsköztársaság alatti megnyitásáról, a megnyitás körülményeiről tudnék néhány mondatot elmondani.

Szabó Ervin budai lakos volt és budai patrióta. Szerette Budát és egy kissé nyugtalanította az, hogy miután a Fővárosi Könyvtár a pesti oldalon már három fiókkönyvtárral bírt, amelyeket a Fővárosi Könyvtár központjából irányítottak, a budai oldal még nem rendelkezett ilyen könyvtárral. A pesti oldalon már a negyedik, ötödik könyvtár előmunkálatai is folytak, amikor foglalkozott Szabó Ervin a könyvtár budai fiókkönyvtárának megvalósításával. A munkát azzal kezdték, hogy a helyiséget keresték ki és erre alkalmasnak találták a Budai Vigadó épületében lévő Polgári Kaszinó helyiségét. Ebben az épületben, nem valami nagy fényvel berendezett, de tágas helyiségben működött a Budapesti Könyvtár Egyesületnek egy, a szabadkőművesek által támogatott polgári törekvéseket szolgáló könyvtára, ami igen szegényes könyvanyaggal rendelkezett. Ezt a helyet alkalmasnak találta Szabó Ervin és munkatársa, Madzsar József, aki szintén budai lakos volt, hogy itt rendezzék be felújítva, gyökeresen átalakítva az egész könyvtárat. Ennek megvalósítása azonban akadályokba ütközött, mert a Budai Könyvtár Egyesület huzta-halasztotta a tárgyalásokat és nem szívesen mondott le a könyvtárról, pedig felülről, Bárczy István polgármester részéről is ígéretet kapott, hogy kárpótlásban részesül, ha átengedi a könyvtárat.

Közben azonban kitört az első világháború és így ez a tárgyalás lassanként ellaposodott, elfelejtődött. Az ezután következő események már nagyon ismeretesek.

Az 1918-as polgári demokratikus forradalom után a Tanácsköztársaság megnyitotta a szabad utat az ilyen kulturális törekvések számára. Utat nyitottak mindenekelőtt a könyvtárügyi megbizottak, akiket a tanácskormány közoktatásügyi népbiztosa nevezett ki, Dienes László, és jómagam, a helyettese. A programot most már könnyű volt ebben az irányban végrehajtani, vagyis a fiókkönyvtárakat szaporítani. Nagy előkészületeket tettünk arra, hogy a nagyüzemekeben, kb. 70 Budapest környéki nagyüzemben munkáskönyvtárak létesüljenek. Emellett nem hanyagolták el a fővárosi könyvtárak vezetői – akkor elsősorban Braun Róbert, aki Madzsar József után átvette a könyvtár vezetését a Tanácsköztársaság alatt –, hogy megvalósítsák Szabó Ervinnek – aki akkor már sajnos, nem volt az élők sorában – ezt a kedves tervét, a budai fiókkönyvtár létrehozását.

Azok a rendeletek, amelyeket a Tanácsköztársaság könyvtári megbizottai kezdeményeztek, könnyű utat biztosítottak, tárgyalások nélkül egyszerűen átvenni a kiszemelt helyiséget és itt elővarázsolni egy modern, európai színvonalu fiókkönyvtárat, kitűnő könyvanyaggal. Erre a feladatra kiemelték a Fővárosi Könyvtár vezetői Szauder Erzsébetet és ő bámulatos gyorsasággal, a Tanácsköztársaság első négy hónapja alatt megszervezte Buda első fiókkönyvtárát. A könyvtár június 23-ra elkészült és ki is tüztük a megnyitás napját, június 24-ét...

Nem tudtuk, csak a levegőben éreztük, hogy valami nincs rendben. Június 23-án a tanácskormány már egy esetleges statáriumra gondolt, mert vidéken, Szekszárdon, Kalocsa környékén már komoly ellenforradalmi összecsapások voltak. Korvin Ottónak, akit a tanácskormány az ellenforradalmi kísérletek leküzdésére küldött ki, már tudomása volt arról, hogy Budapesten is készülődik az ellenforradalom, és ez 24-én be is következett. Két dunai monitor jelent meg és lőtték az ugynevezett Szovjet Házat, amelyben a tanácskormány emberei tanácskoztak. Korvin Ottó és a vezetése alatt álló osztág megfelelő fogadtatásban részesítette a támadókat.

A támadás történetesen abban az órában következett be, amikor a könyvtár vezetői a megnyitást kitűzték. Dienes László akadályoztatása folytán, nekem jutott az a tisztség, hogy átadjam a II. kerületi munkásosztály képviselőinek a megalkotott, újjászervezett, pompás helyiségben, kitűnő könyvanyaggal, barátságos környezetben létesített új könyvtárat. A fegyvertűz idején, gyalog jöttem át a Lánchidon a megnyitásra, felkészülve minden eshetőségre, de semmiképpen nem akartam lemondani arról, hogy megtartsuk a megnyitó ünnepet. Valóban, akiket meghívtunk, szinte csekély kivétellel jelen voltak. A megnyitó természetesen rövidebb volt a szokásosnál, de nem mulasztottam el, hogy Szauder Erzsébet kitartó szorgalmát és rendkívüli izlését megfelelő elismerésben ne részesítsem. Az ő érdeme volt, hogy ilyen gyorsan elkészülhetett ez a pompás otthona a művelődésnek.

A felszabadulás után csak néhány évig voltam - mint megbizott igazgató újra munkatárs a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár vezetésében. Közben az egyetem hívott meg a könyvtárosképzéshez és az Országos Könyvtári Központban országos könyvtári feladatok teljesítésével biztak meg. Ez a két munkakör erősen igénybevett úgy, hogy a Fővárosi Könyvtárral, fájdalommal, meg kellett szakítani a szoros kapcsolatot. Így csak a hézagos emlékeim alapján - a könyvtár eddigi meglepően gazdag kiadványaiból - szerezhettem tudomást arról a hallatlan fejlődésről, amely örvendetesen osztályrészül jutott a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárnak, mert ezt a nevet a felszabadulás után újra felvette a fővárosi nyilvános könyvtár."

Közli: KOVÁCS CSILLA

A 7-es számú kerületi könyvtár

Bensőséges ünnepségen emlékeztünk meg július 29-én a másik jubiláns könyvtár évfordulójáról is. A könyvtár 1919 augusztus 13-án nyitotta meg kapuit - már az ellenforradalom időszakában - de még a Tanácsköztársaság művelődéspolitikájának eredményeként került a Fővárosi Könyvtár hálózatába.

A meghívottak között ott voltak a könyvtár régi vezetői, munkatársai és olvasói. Révész elvtárs, könyvtárunk igazgatója ünnepi beszédében megemlékezett a könyvtár történelmi multjáról, fejlődéséről és jelenlegi helyzetéről, majd átadta a kitüntetések és jutalmakat.

Az intézet vezetősége a könyvtár kollektívájának jó munkájáért dicséző oklevelet adott. Molnár Pálné, aki 1919 febr. 1 óta dolgozik hálózatunkban, megkapta a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kiváló dolgozója kitüntetését.

Jutalomban részesült a könyvtár két régi vezetője: Bruckner Frigyesné és Perlusz Józsefné, továbbá a régi munkatársak, Csizmadia Istvánné és Varsányi Gáborné, a jelenlegi dolgozók közül pedig Csép Attiláné könyvtárvezető és Bácskai Gyuláné raktárkezelő.

A megemlékezést követő ünnepi műsorban Jancsó Adrienne és Somhegyi György előadóművészek léptek fel.

URAY BÉLA

BUDA ELSŐ KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRA A 6. sz. kerületi könyvtár 50 éves története

Csép Attiláné

A 7. sz. KERÜLETI KÖNYVTÁR 50 ÉVES TÖRTÉNETE

Két korrekt kis könyvtártörténettel gazdagodott Budapest művelődéstörténetének irodalma. A Tanácsköztársaság idején a proletárhatalom sok területen megszüntette a régi rend nehézkes közigazgatási ügyintézését. Így vált lehetővé, hogy 1919 nyarán, évek huzavonája után rövid hónapok alatt előkészítsék két új könyvtár megnyitását.

Az ötvenéves évforduló alkalmából a két könyvtár vezetője vállalkozott arra, hogy kollégái és olvasói számára összefoglalja könyvtárának történetét.

A 6-os könyvtár előtörténetét, a Budapesti (Budai) Könyvtár Egyesület históriáját már ismerhetjük Gátiné Pásztor Mária tanulmányából (FSZEK Évkönyve 1956-57.). Uray Béla ezért a bevezetőben csak azt a harcot ismerteti, melyet Szabó Ervin még 1912-ben indított meg a könyvtár fővárosi kezelésbe vételéért. Megismerkedünk a megnyitás körülményeivel, az első vezető, a

kiváló Szauder Erzsébet munkájával. Nyomon követhetjük a könyvtár sorsát a két világháború közötti időben egészen 1943 őszéig, amikor a Hadigondozó Hivatal kiigényelte a helyiségeket és a 6-os könyvtár elköltözött, a Viziváros könyvtárából a Lágymányos könyvtára lett.

A kis könyvnek természetesen több mint a fele a felszabadulás utáni fejlődést ismerteti. Az újjáépítés után lassan növekedett a könyvanyag és az olvasók száma. 1953/54-től kapott a könyvtár nagyobb anyagi támogatást a kerületi tanácsoktól, s ettől kezdve sikerült a könyvtár szolgáltatásainak körét kiterjeszteni. Ujra működött a gyermekkönyvtár, kibővült az olvasóterem, a propaganda és ismeretterjesztés számos módszerével élt a könyvtár. 1957-től a könyvtárban szerkesztettek először címkatalógust és sorozatkatalógust.

Az 1965 májusában felépült modern helyiségek elfoglalása fordulópontot jelentett a könyvtár életében. A történet beszámol arról, hogy milyen változásokat hozott ez a könyvanyag összetételében, felállítási rendjében és a kölcsönzés technikájában is. Ebben az esztendőben vált önállóvá a gyermekkönyvtár. Két évvel később megfelelő kulturált elhelyezést kapott az albertfalvai felnőtt és gyermek fiókkönyvtár is.

A lágymányosi és az épülő kelenföldi lakótelep, a foghijbeépítések az elmúlt évtizedben több tízezer lakossal növelték a kerület lélekszámát. Ezért, s ezzel zárul a történet, a XI. kerület könyvtári ellátottsága a fővárosban a legrosszabbak közé tartozik. "Az elkövetkezendő idők feladata lesz, hogy további egységekkel gyarapítsák a helyi hálózatot."

Néhány észrevételünkkel a további történetírókat kívánjuk segíteni. Alapvető történeti momentumot kár kihagyni a krónikából, jelen esetben például hiányzik az, hogy 1933-ban a könyvtár a nehezen megközelíthető második emeletről a Budai Vigadó földszintjére, tágas üzlethelyiségekbe költözött. Hiányolható, még ilyen szerény terjedelemben is, legalább a felvázolása a könyvtár életében szereplő két városrész, a Viziváros és a Lágymányos társadalmi arculatának. Itt jegyeznénk meg, hogy helyileg inkább a mai 20-as az egykori 6-os jogutódja a Vár alatti városrészben. Ha ezt tekintjük, máris a következő problémánál tartunk: vigyázni kell a számokkal. Az egykori 6-ost ne marasztaljuk el, hogy 1929-ben mindössze 2000 olvasója volt, abban a kevéssé fejlődő és zárt városrészben, melyben a 20-asba 1968-ban is csak 1987 olvasó iratkozott be. A történet általában szerényen tekinti az eredményeket, ezért meglepő, hogy a gyenge elhelyezésű albertfalvai gyermekkönyvtárat, mint "a korszerű, minden igényt kielégítő, szép gyermekkönyvtár"-t üdvözli.

A könyvtártörténet táblázatai jók és hasznosak. Sajnáljuk tehát azt a hibát, hogy a 28. oldalon az ábrák az olvasók számának alakulását, nyilván tévedésből, lineárisan nagyították, így a négyzetek hamis, négyszeres változást ábrázolnak.

A 7-es könyvtár előtörténete nincsen feldolgozva. Az angyalföldi Népház, ahol 1911-ben megalakult, egyike volt a "szociális cseppeknek", melyeket a várospolitikai a hirtelen naggyánövő Budapest társadalmi sebeire hullatott. A Vág utcai épülettömb annakidején messze kint, a város peremén épült fel, csakugy, mint körülötte a sivár városi bérházak. A főforgalomtól félkaréjban zárták el a kis telepet az üzemek, raktárak, tehervágányok. Az új városrészek másutt épültek s a fejlődésnek ez a menete végig rányomta bélyegét a könyvtár történetére.

A könyvtártörténet írója, Csépi Attiláné plasztikusan eleveníti fel, hogy milyen élénk klubkönyvtári élet volt nyolc esztendőn keresztül ebben, a fővárosban egyedülálló kis intézményben. A könyvtár születésekor eredményesen bábáskodtak a Városi Könyvtár munkatársai, ezért nem sokat kellett változtatni rendjén és rendszerén, amikor 50 évvel ezelőtt, az ismert körülmények között tanácsai kezelésbe került. A két háború között egyike volt a hálózat leggyöngébben ellátott fiókjainak.

A felszabadulás után a Népház megszűnt, ipari tanuló otthonnak adva helyet. Sajnos, a könyvtárnak az átszervezés során rosszabb hely jutott a földszinten. Ennek ellenére nem mondott le az olvasótoborzásról, különösen a környék iskoláiban szervezve. Elérte a 2.500 körüli évi beiratkozott olvasó átlagot, s ezt tartja a mai napig is. Jól mutatja be a történet, hogy ez a stagnáló létszám csak helyi szempontból negatív, mert a kerület új könyvtárai - az 1949-ben megnyitott József Attila téri és az 1955 óta működő Lehel uti, valamint a 2., 3. és 10. gyermekkönyvtár - a réginél hasonlíthatatlanul jobb ellátást biztosítanak a kerületben. A 7-es könyvtár felvevő területe könyvtárilag kimerült. Csépi dokumentálja, hogy milyen jelentős volt az Új-Lipótvárosban a 7/1-es könyvtár létesítése, a beiratkozott olvasóknak közel fele oda iratkozik be. A jövő a tervezett új könyvtárépület a Gogol utcában és a jövő gondja könyvtárat létesíteni az Árpád-híd környékén is.

Kicsit hiányolhatjuk a történetet kiegészítő statisztikákat, és-ugyan-csak tanulság a következő történetek írói számára- néhány időszakból a könyvtárvezetők és könyvtárosok nevét.

Alljon a történetből tanulságul előttünk, hogy a Népház könyvtára Alpari Gyula könyvtárossága idején már 1912-től vasárnap is nyitva volt. Braun Róbert pedig 1919 augusztusában körlevélben a könyvtár valamennyi dolgozóját meghívta a megnyitásra. Ezt az utóbbit jubileumaink alkalmával el szoktuk felejtetni.

-t

Statisztikai jelentés
1969 I. félévéről

	1968	1969
	I. félévében	
<u>I. A könyvtár fő számai (dia adatok nélkül)</u>		
A könyvtárak száma	117	116
Beiratkozott olvasók száma	155.336	153.228
Kölcsönzött és helyben olvasott könyvek száma	3,449.618	3,317.143
<u>II. A központi könyvtár főbb adatai</u> (a zenei kvt. adataival együtt)		
Könyvtári állomány (db)	673.417	678.068
Beiratkozott olvasók (kölcsönzésre és helybenolvasásra)	9.629	10.100
Használt kvtéri egységek száma	147.278	154.147
<u>III. A hálózat főbb adatai</u>		
1. Könyvtárak száma		
a. ker. könyvtárak száma	46	45
b. ker. gyermekkönyvtárak száma	13	14
c. különböző gyermekrészlegek	22	21
d. fiókkönyvtárak száma	34	34
Együtt:	115	114
2. Beiratkozott olvasók száma		
Kölcsönzött kötetek száma	145.707	143.128
	3,302.340	3,162.996

Továbbképzési terv 1969/70

(Tervezet)

Tervünk az általános elvek mellett ez évben is támaszkodik arra a közvéleménykutatásra, amelyet tavaly végeztünk a munkatársak körében. Egyes feladatok megoldása időhiány miatt is szükségképpen áthúzódik egyik évről a másikra. Jelenleg a differenciáltabb továbbképzés felé szeretnénk tenni néhány szerény lépést. Ezért szervezünk egyes oktatási formákat csak szűkebb hallgatóságnak.

Az 1969/70-es évben a következő továbbképzési formákat terveztük:

I. Allami ideológiai oktatás a budapesti népművelők továbbképzésére

II. Közös művelődési előadások

- 1.) A felszabadult 25 év társadalmi-történeti értékelése
- * 2.) A kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozása
- * 3.) A tudománypolitika fő kérdései, különös tekintettel a szociológiai kutatás szervezetére hazánkban
- 4.) A világ nagy városi nyilvános könyvtárai és feladataik
- * 5.) Az imperializmus fellazító politikája
- * 6.) Hazánk szerepe a szocialista nemzetközi munkamegosztásban. A szocialista integráció fő kérdései
- * 7.) Az egyén és a társadalom kölcsönhatásának problémája a szocializmus építésének jelenlegi szakaszában

Konferenciát szervezünk a * -gal jelölt előadások anyagából kb. 30 könyvtáros számára, tanfolyam jelleggel.

III. Tanfolyamok

- 1.) Könyv- és irodalomismeret (kerületi könyvtárosoknak és bibliográfusoknak)
 - a. A felszabadulás 25. évfordulójára megjelenő kiadványok ismertetése
 - b. A felszabadulás utáni időszak legjelentősebb szépirodalmi alkotásai
 - c. Cseh és szlovák irodalom
- 2.) Szociológiai előadássorozat
6 előadás a központi könyvtár illetékes dolgozóinak
- 3.) Gyermekpszichológiai előadássorozat
2 előadás kerületi könyvtárvezetőknek és gyermekkönyvtári dolgozóknak
- 4.) Alapfoku könyvtárosi tanfolyam részfoglalkozású könyvtárosoknak
- 5.) Központi és kerületi raktárkezelők és kisegítők tanfolyama
E tanfolyam tematikáját továbbra is időszerű bel- és külpolitikai kérdések ismertetése alkotja.

IV. Szakmai viták, tapasztalatszerék, előadások

1.) Hálózati könyvtárosoknak

- a. Ankét a fizikai dolgozók gyermekeinek könyvtári segítségéről
- b. Szakmai vita a fiókokban dolgozó könyvtárosoknak
- c. Előadás munkaügyi kérdésekről, ker. kvtárvezetőknek
- d. Vita a fiókok irányításáról, ker. kvtárvezetőknek

2.) Felnőtt könyvtárosoknak

- a. Szakmai megbeszélés újabb kiadványainkról
- b. Az állományalakulás újabb problémái
- c. Tapasztalatszer a portrékészítő könyvtárosoknak
- d. Tapasztalatszer a Jubileumi olvasómozgalomról

3.) Ifjúsági olvasószolgálatos könyvtárosoknak

Tapasztalatszer az Olvasó Ifjúságért mozgalomról

4.) Gyermekkönyvtárosoknak

- a. A gyermek- és ifjúsági irodalom problémái (résztvesznek a kerületi könyvtárak ifjúsági felelősei is)
- b. A Tanácsköztársaság évfordulójára rendezett pályázat értékelése
- c. A felszabadulási évforduló propagandamunkáinak előkészítése
- d. A felszabadulási évfordulóval kapcsolatos propagandamunka értékelése
- e. A gyermekkönyvtárakban használt bibliográfiák értékelése

Hospitálások

- a. Szemléltető eszközök felhasználása a kisiskolások csoportos foglalkozásain (a Fővárosi Művelődési Házzal közösen)
- b. Felszabadulási vetélkedő (bemutató foglalkozás)

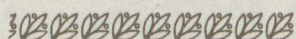
5.) A Budapest Gyűjtemény munkatársai számára Pogány Frigyes előadása Budapest műemlékeiről

6.) A Bibliográfiai Osztály munkatársai számára

- a. A hazai közművelődési bibliográfiákról
- b. Az osztályon készülő bibliográfiák megvitatása
- c. Szakmai vita a perspektivikus bibliográfiai terv előkészítésére a KKO bevonásával

V. Tanulónapok felhasználása

- a. A KKO, a központi osztályvezetők és a kerületi könyvtárvezetők által javasolt szakirodalom, cikkfordítások és folyóiratcikkek olvasása, megbeszélése
- b. Tanfolyamok
- c. A kötelező állami oktatás és a közös művelődési előadások kijelölt anyagának szemináriumi feldolgozása
- d. Az igazgatóság által írásban közölt kötelező irodalom tanulmányozása
- e. A szakmai viták írásos anyagának tanulmányozása, megbeszélése a kerületi könyvtárakban
- f. Szakmai viták, könyvtárvezetői és információs értekezletek
- g. A kerületi könyvtárakban rendszeresített közös kerületi könyvismertetések.

A tatai konferencia

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Országos Elnöksége és Komárom megyei Csoportja június 27-28-án vándorgyűlést rendezett Tatán, a közművelődési könyvtárakban dolgozó könyvtárosok részére. Dr Kovács Máté egyetemi tanár, a M.K.E. alelnöke megnyitóbeszédében mondotta:

"Az összejövetel célja, hogy a könyvtárosok találkozzanak az "Olvasó Népert" mozgalom társadalmi elnökségének tagjaival és tájékoztatást kapjanak a könyvtárakra váró feladatokról."

Ezt követően Fábrián Zoltán író - a mozgalom titkára - és Páldy Róbert - a mozgalom könyvtári munkabizottságának vezetője - tartott előadást.

Mindkét beszámoló szólt azokról az eredményekről, melyeket a felszabadulás óta a könyvtárfejlesztés, a könyvkiadás és általában az olvasatás terén elértünk, továbbá arról, hogy elégedettek mégsem lehetünk, mert még nagyon sok a tennivalónk addig, amíg valóban "olvasó nép" leszünk. Különböző felmérések és statisztikai adatok azt bizonyítják, hogy az ország felnőtt lakosságának csak 25 százaléka olvas rendszeresen, 25 százaléka időnként. Az 50 százaléka ujságon kívül mást nem olvas.

Elsősorban ez a helyzetkép indította arra az Írószövetséget, hogy meghirdesse az "Olvasó Népert" mozgalmat, azzal a célkitűzéssel, hogy eltűnjenek a fehér foltok, s előbbre lépünk a már olvasók izlésének alakításában is. A feladat nagyságából következik, hogy megoldása csak a különböző társadalmi és hivatali szervezetek összefogásával, tervszerű, szivós munkájával valósítható meg.

Darvas József, a Paksi Járási Könyvtár avatásán elmondott beszédében az olvasómozgalomról szólva, a pedagógusok és könyvtárosok munkájának fontosságát hangsúlyozta.

Páldy Róbert megfogalmazásában a mozgalom "főszereplői" a könyvtárosok, - bázisa pedig a könyvtár. Az a szellemi műhely, amely a társadalom permanens művelődését biztosítja.

A könyvtárosok elmondották hozzászólásaikban, hogy tisztában vannak feladat nagyságával, hiszen a mozgalom megindítása előtt is e cél érdekében munkálkodtak. Hangot adtak annak a reménynek, hogy a társadalom műveltségének emelése érdekében megindított tevékenység a könyvtárak nagyobb erkölcsi, s nem utolsósorban anyagiakban is kifejezésre jutó elismeréséhez vezet. Az utóbbira azért is szükség van, mert a könyvtárak jelenlegi telítettségi fokoka a minőségi munka gátjává válhat. Sürgősen megoldandó feladatként hangsúlyozták - az információs munka minőségének javítása érdekében - a személyi ellátottság megnyugtató rendezését is.

Bizunk abban, hogy az illetékesek mindent elkövetnek annak érdekében, hogy jogos kéréseink megoldást nyerjenek, hogy a mozgalomban ránk háruló feladatoknak teljes mértékben meg tudjunk felelni.

VUKÁN VIKTÓRIA

Megbeszélés az eseménynaptárról

1969 augusztus 7-én Kiskunhalason, a nemrég avatott gyönyörű, új járási könyvtárban tartotta az Eseménynaptár propagandabizottsága munkaértekezletét, amelyen könyvtárunkat, mint meghívott vendégek, hárman képviseltük.

Pelejtei Tibor ügyes szervezése lehetővé tette, hogy az értekezletet összeköthessük könyvtárlátogatással és tapasztalatcserével. Mondhatjuk, mindhárom azonos értékű volt.

A munkaértekezlet napirendjén a 3. sz. Eseménynaptár bírálata, valamint a 4. sz. és a felszabadulási különszám tervezetének ismertetése és javaslatok gyűjtése szerepelt. Ezenkívül az "Olvasó Népert" mozgalom keretében indult MSZBT pályázat jelenlegi állását is megbeszéltük. Többen elmondottuk, hogy az Eseménynaptár valóban nagyon jól használható nemcsak a kiállítások készítésénél, de szinte nélkülözhetetlenné vált az iskolákkal való kapcsolatban is.

Sok javaslat hangzott el a különszám megjelentetéséről (példányszám, tartalmi vonatkozások stb.). Mi, a Szabó Ervin könyvtárosai felhívtuk a figyelmet többek között arra is, hogy az Eseménynaptár segítse a könyvtárakat a hatásvizsgálat beszélgetései könyveinek megválasztásában.

Élményt jelentett számunkra az új járási könyvtár épületének, berendezésének és könyvanyagának megtekintése és Martonosi Pálnak, a könyvtár igazgatójának szives vendéglátása, beszámolója a könyvtár propaganda munkájáról.

A délután folyamán még két községi könyvtárba (Kisszállás, Mélykut) is ellátogattunk. Elmondhatjuk róluk, hogy épületeikben, felszerelésükben és

izléses berendezésükben budapesti kerületi könyvtáraknak is reprezentánsai lehetnének.

Számunkra hasznos volt ez a tapasztalatcserével egybekötött értekezlet és úgy érezzük, hogy közvetlen élményszerűségéből többet tanultunk, mintha a szakirodalom alapján ismerkedünk meg mindezekkel.

Javasoljuk, hogy a jövőben is tegyen lehetővé az Igazgatóság hasonló tapasztalatcseréket kerületi könyvtárosoknak.

BACSA ANDRÁSNE - HARMAT FERENCNE

KERÜLETI KÖNYVTÁRAK MUNKÁJÁRÓL

Osztálylátogatások tapasztalatai a 8. sz. gyermekkönyvtárban

"Az iskola tevékenysége nem értékelhető pozitívan, ha elhanyagolják a könyvhasználatot, nem irányítják pedagógiailag rendszeresen és céltudatosan a tanulók olvasását" - írja ezt az általunk is vallott felfogást a Könyvtáros 1969 4. számában. A könyvtár munkáját is döntően meghatározza - épp a gyermek érdekében - az iskolákkal kiépített kapcsolat.

A gyermek az iskolában találkozik először a rendszeres élmény- és tudásanyaggal, itt jut el a további ismeretszerzés vágyához - olvasás igényéhez - és épp ezért az iskola részéről lényeges, hogy ösztönözzék a gyermekeket a könyvtár látogatására.

Mi is sokféle módon próbálkoztunk könyvtárunkban a pedagógusokkal való jó kapcsolat kiépítésével. Ennek a törekvésnek fontos állomása volt az 1968 október 24-én könyvtárunkban megtartott iskolaigazgatók értekezlete - amelyről a Könyvtári Híradó 1968 6. számában már beszámoltunk. A megbeszélés során sok lehetőség merült fel a közös munka aktívabbá tételére, ezek a múlt tanévben nagyrészt már meg is valósultak. Jó visszhangja volt a szülői munkaközösség elnökeivel tartott megbeszélésnek is, amelyek közül az egyik a könyvtárban, másik a Fényes Adolf utcai iskolában zajlott le. Mindkét értekezleten felmerült a könyvtárlátogatások iránti igény, s ezt örömmel elégitettük ki. Minden egyes látogatást előzetes megbeszélés alapján rendezvényvel igyekeztünk élménytadóbbá tenni. A továbbiakban ezekről a csoportos foglalkozásokról szeretnénk képet adni.

A megbeszélés, s talán a foglalkozások visszhangjának eredményeként 9 iskola tanulóinak 34 csoportos foglalkozást tartottunk. Hogy ez sok volt? - valóban sok, de ezeknek a foglalkozásoknak a megtartását fontosnak éreztük. A gyermekek közül legtöbben először találkoztak a könyvtárral, amikor csoportosan, tanár vezetésével eljöttek. Az első élmény döntő lehet a könyvtár és a gyermek későbbi kapcsolatában.

A rendezvények sokfélék voltak, de mindig könyvtárcentrikusak. Lényegesen befolyásolta a foglalkozások anyagának kialakítását, hogy a könyvtárat meglátogató gyermekcsoportból van-e, s mennyi a beiratkozott olvasó, éppen mit tanulnak, vagy esetleg szakköréről lévén szó, van-e valami különös feladatkörük.

Könyvtárbemutatók, mese- és játékdélutánok, fejtörők, könyvankétok váltakoztak a csoportokkal való megbeszélés alapján.

A könyvtár megismertetése lényeges feladat volt, különösen a III-V. osztályos csoportoknak. Nagy gondot fordítottunk arra, hogy ez ne korlátozódjék statisztikai adatok felsorolására és a könyvtár rendjének sablonos bemutatására, hanem minden esetben korosztálytól függően játék, vagy komolyabb fejtörő formájában magukkal a gyerekekkel fedezzük fel a könyvtárat. Az előre összeállított, borítékba helyezett kérdéseket a résztvevőkből alakított kisebb csoportoknak osztottuk ki. Egy-egy csoport 3-4 kérdésre együttes munkával próbálta megkeresni - természetesen a mi segítségünkkel - a helyes választ. A kérdések között voltak általános jellegűek, amelyek például a könyvtár raktározási rendjére, használatára irányultak, de mindig volt egy-két konkrét kérdés is, mint például: "Ha a cethalról szeretnél megtudni valamit, hol keresed?". A meghatározott kutatási idő után közösen megbeszéltük, kiegészítettük a válaszokat, s így a kérdések sorrendje alapján kialakulhatott egy kép a könyvtárról.

Máskor egy-egy könyvön keresztül felhívtuk a figyelmet az egész sorozatra (Bölcs bagoly, Az én muzeumom stb.) Egy-egy mese felolvasása alkalmat adott a népmese fogalmának tisztázására és népmese-gyűjtőkkel, gyűjteményekkel ismerkedtünk. A kisebbeknél vidám játékdal és versmondással igyekeztünk kellemes élményt nyújtani. A gyermekek a verseknél különösen élvezték, ha együttmondtuk, közösen kitapsoltuk, kidobogtuk a ritmust. Weöres Sándor verseit nagyon gyorsan és élvezettel tanulták, s a versek dramatizálása már önként adódott és mindig sikerrel járt.

A különböző tárgykörökből vett fejtörőkkel a gyermekek kutatási készségét akartuk fejleszteni - az egyes kérdésekre csak a kézikönyvtár, bibliográfiák stb. segítségével tudták megadni a helyes választ. Például egy V. osztályos napközis osztállyal Budapest történetéről csináltunk fejtörőt. A csoportos foglalkozások között különleges szerepet töltött be a könyvankét. Az irodalomszakos tanárok szerettek volna ennek segítségével kedvet csinálni a kötelező olvasmányokhoz. A mi feladatunk az volt, hogy valami többet, érdekesebbet nyujtsunk, s mindezt nem iskolai módszerekkel. Helyzetünket megkönnyítette, hogy a gyerekek olvasták, de még nem tárgyalták az iskolában a könyvet. A foglalkozásokon vitát is sikerült provokálnunk. Például: Nyilas Misi alakja rokonszenves-e, vagy sem és miért? - olyan pezsgő vitát váltott ki a Timár utcai iskola VIII. osztályos tanulóinak között, hogy a tanárnő szerint a vita hullámai még a későbbi irodalomórákon is tovább gyűrűztek.

A csoportos foglalkozásukban nagy segítséget adott a pedagógusok aktív közreműködése. Igen örültünk, ha már előre hangulatilag felkészítették a gyerekeket a könyvtárlátogatás élményére. Meghatott bennünket a Kiscelli utcai

iskola IV. osztályának kedves meglepetése. A Kincskereső kisködmön ankétja után egy rögtönzött színpadon bábelőadást tartottak a könyv egy jelenetéből, amit erre az alkalomra tanultak meg.

Reméljük, az új tanévben sikerül a megkezdett munkát folytatni és a pedagógusokkal kialakított kapcsolat tovább fog mélyülni. A gyermekek, akik a foglalkozások során tanultak, szórakoztak, örömmel jönnek újra és újra a könyvtárba és jól érzik magukat közöttünk.

GERZSENYI ISTVÁNNÉ

Olvasóportrék a kerületi könyvtárakban

Művelődéspolitikánk egyre inkább központi vá váló problémája az olvasóközönség izlésének és az olvasás hatékonyságának javítása, illetve emelése.

Ezekhez a problémákhoz kapcsolódik a kerületi könyvtárakban 1969 július 1-én megindított nagyarányú felmérési munka is. Résztvevő könyvtárak: 1, 2, 3, 9, 10, 11, 12, 16, 19, 22, 23, 24, 25, 27, 32, 36, 37. és 39. Attól függően, hogy milyen nagy az olvasótábor, egy-egy könyvtárban 20-80-ig terjed a megfigyelt olvasók száma.

A felmérés alapjául szolgáló alanyok valamennyien fiatalok. 15-24 éves korosztályról van szó. Kiválasztásuk az olvasók sokaságából tudatos véletlen alapon történt.

Eddigi olvasmányélményeiket, jelenlegi izlésszintjüket, igényeiket, elvárásaikat szeretnénk megismerni, s ilyen módon olvasói portréjukat megrajzolni, amelyek birtokában többé-kevésbé általánosítani tudunk. Hipotézisünk: a sokoldalú egyéni olvasói portrék azonos ismérvei alapján az olvasók különböző típusait körvonalazhatjuk és hitelesebben készülhetünk fel valószínűségi igényeik kielégítésére, s fejlesztésére is.

Módszereink a következők: személyi lapokat készítünk, amelyekbe minden kölcsönzés után gyűjtjük az olvasó által a tárgyalt időszakban olvasott valamennyi műről megírt ún. nemzetközi cédulákat. Minden esetben megkérdezzük a vizsgált személyt, hogy a könyveket elolvasta-e, nehogy hamis képet kapjunk. A kölcsönzés időpontját is feljegyezzük, ebből az olvasás intenzitására s folyamatosságára következtethetünk. A felmérés időtartamát megelőző időszak olvasmányairól egy könyvjegyzék átnyújtásával tájékozódunk. Megkérjük az olvasót, jelölje, hogy a felsorolt művek közül melyeket olvasta és melyek jelentettek nagyobb élmény számára. A lap másik oldalára felírhatja az olvasó azokat a műveket, amelyek a listán nem szerepelnek, de számára a közelmúltban élményt jelentettek.

A könyvjegyzéken kívül felmérési eszközeinkhez tartozik egy kérdőív is. Nemcsak statisztikai adatokra szorítkozik, hanem kiterjed részletkérdésekre is. Például milyen régi könyvtartassággal rendelkezik? Olvas-e könyveken ki-

vül más sajtóterméket, ha igen, akkor melyeket? Kérdéseinket úgy állítottuk össze, hogy a szabadidő felhasználásáról is megközelítőleg pontos képet kapjunk, miután egy egyén olvasói portréjában ez is szerepet játszhat.

Állandó, folyamatos munkáról van szó a továbbiakban, melynek csak kezdeti része ez a tájékoztató felmérés. Szükség van a jelenlegi izlésszint ismeretére, nemcsak azért, hogy munkánkat hatékonyabbá telessük, hanem összehasonlítási alapul is szolgál későbbi felmérések számára.

Természetes, hogy az említett könyvtárakban ezzel a munkával még több teher van a könyvtárosok vállán, akik sajnos, amugyis túl vannak terhelve, de úgy gondolom, szívesen vállaljuk ezt a többletet, mert ennek a munkának az értelmét is látjuk.

NAPHOLCZ ESZTER

Jubileumi olvasómozgalom a kerületi könyvtárakban

Szerkesztőségünk elhatározta, hogy rendszeresen tájékoztat az MSZBT meghirdette jubileumi olvasómozgalom hálózati eredményeiről.

Körkérdeést intéztünk néhány kerületi könyvtárhoz:

Milyen propagandamunkát végeznek az olvasómozgalom népszerűsítése érdekében, hányan jelentkeztek olvasóik közül, hogy részt kívánnak venni a pályázatban? A kerületi könyvtárak jelentős részének nyári árvatartása ellenére kedvező válaszok érkeztek a mozgalom megindításáról és kezdeti eredményeiről.

A 27-es könyvtárban például külön füzetet vezetnek az érdeklődő olvasókról. Eddig 28-an jelentkeztek, a fiókkönyvtárakban még 27 jelentkező van, 3-3 elolvasott művel, 18 kitöltött kártyával.

A könyvtárosok kiállításon propagálják ezeket a könyveket, maguk pedig könyvismertetésen ismerkednek a mozgalom könyveivel. Jó az együttműködés a XX. kerületi KISZ Bizottsággal is. Juniusban a kerületi KISZ titkárokkal közös megbeszélést tartottak. Az agitációs-propaganda titkár beiratkozott a könyvtárba és kikölcönözte a mozgalom könyveit, mint mondta: csak így tudja majd kellőképpen propagálni ezeket a könyveket. A könyvtár 8-10 példányban vásárolta meg az olvasómozgalom könyveit, külön a fiókkönyvtárak részére 3-3 példányt vett. A szervezést május 25-én kezdték. Junius 30-tól július 12-ig a könyvtár zárva volt. Azóta már a Magyar Nemzet július 31.-i számában riport számolt be a jubileumi olvasómozgalomról. Az augusztus 7.-i "Írók, könyvek, kritikusok" című tv-műsorban a könyvtár három olvasója szerepelt.

A 24-es és a 31-es könyvtár megszépülve és felkészülve várja olvasóit, mindkét helyen kiegészítették állományukat a mozgalom könyveivel és a 24-es könyvtár előterében színes agitativ plakát fogadja a belépőt.

A 25-ös könyvtár is dekoratív, házilag festett plakáton ismerteti az olvasómozgalom könyveit. A külön polcra helyezett könyvek iránt nagy az ér-

deklódés. 18 jelentkezőjük már a megfejtések egyik-másikával is megbirkózott.

A 2-es könyvtár szintén saját plakáton hívja fel olvasói figyelmét a jubileumi olvasómozgalomra. Ezenkívül a könyvtár különböző polcain kis táblába ütközik az olvasó: Kérjük azokat a kedves olvasókat, akiket a pályázati felhívás érdekel, jelentkezzenek a könyvtárosnál. - Így alkalma nyílik a könyvtár dolgozóinak, hogy egyénileg tájékoztassák olvasóikat a mozgalom feltételeiről. A raktárban külön polcon, félretett könyvek várják az újabb érdeklődőket és kívánságra mindig rendelkezésre áll egy-egy példány a 10-12 megvásárolt példányból. 45-en jelentkeztek, közülük 28-an már megfejtéseket is vittek a könyvtárba.

A könyvtárosok véleménye az, hogy a pályázati kártyákon kevés a hely a válaszokra, javasolják, hogy a pályázók külön cédulára írják a megfejtéseket. Az MSZBT által megjelentetett plakátot sem tartják eléggé vonzóknak.

BÁRÁNY ÉVA

Szerk. megjegyzése: Felhívjuk a könyvtárosok figyelmét, hogy az MSZBT szeptemberben új plakátot és szórólapot bocsát a könyvtárak rendelkezésére.

ÚJ KIADVÁNYAINK

**25 ÉVE
TÖRTÉNT**

AJÁNLO
BIBLIOGRÁFIA
MAGYARORSZÁG
FELSZABADULÁSÁNAK
NEGYEDSZÁZADOS
JUBILEUMÁRA

Történelmünk legkiemelkedőbb eseményeinek irodalmi feltárása újabb értékes könyvjegyzékkel gazdagodott. "25 éve történt" címmel ajánló bibliográfia jelent meg Lakos Katalin összeállításában, amely címanyagával és szerkesztésmódjával fontos segédeszköz lesz könyvtárainkban hazánk felszabadulása évfordulójának megünnepléséhez.

A felsorolt könyvek legnagyobb része fellelhető a közművelődési könyvtárakban, főként az utóbbi évek könyvtermése. A mind szélesebbkörű tájékoztatás kedvéért néhány, csillaggal jelölt, régi, nehezen beszerezhető, a nagy könyvtárak állományában megtalálható művet is tartalmaz az anyag. Ez azonban a kiadványoknak csak igen kis hányada, tehát a bibliográfia alapján az állománykiegészítést el lehet végezni, hogy a könyvtárak az őszi évadra felkészülten várhassák olvasóikat.

Az elmúlt évek könyvtári tapasztalatait felhasználva, e jegyzék a műfaji bontáson túl, praktikus szempontokat is figyelembe vett, így külön fejezetben felsorolását adja a tárgykör eddig megjelent bibliográfiáinak, eseménynaptárainak és irodalmi műsorok rendezéséhez, kiállításokhoz is anyagot szolgáltat. A könyvtárosok nagy segítséget kapnak szemléltető és szóbeli

propagandamunkájukhoz. Az eddig összegyűjtött reference-kérdések megmutat-
ták, hogy az olvasók körében is milyen gyakran jelentkező igény ez. Intéz-
mények és egyes olvasók számtalanszor kerestek ilyen jellegű kiadványokat
ünnepi műsorok összeállításához, dekorációk készítéséhez, előadások tartá-
sához. A pályázatok, vetélkedők résztvevői is nagy haszonnal forgathatják
majd a könyvtár új kiadványát, amelynek áttekinthetőségét tárgy- és névmu-
tató biztosítja.

BALLAGI ÁGNES

ECSEDY Andorné - GÁLICZKY Éva:

KÖNYVEK AZ ERKÖLCSRŐL

Minden kor emberét élénken foglalkoztatták a társadalmi együttélés sza-
bályai, az ember a bonyolult társadalomban nem hagyatkozhatott csak megérzé-
seire: "az együttélés szükségletei értékrendekké fogalmazódtak".

Filozófusok és írók keresték és keresik a feleletet koruk erkölcsi kér-
déseire, s próbálnak többé-kevésbé helyes választ adni követelményrendszerek
formájában. E követelményrendszerek korántsem mindig erkölcsi kódexek képé-
ben jelennek meg: az irodalom, művészetek, pedagógia és politika, a hagyó-
mányok és szokások is sajátos közvetítő közegei lehetnek a társadalmi eljá-
rásoknak. Erről a folyamatról, a "milyenné legyünk?" kérdéseiről ad rövid
áttekintést a FSZEK legújabb ajánló bibliográfiája, a Könyvek az erkölcsről.

"Sokszor nem jutnak tovább (t.i. az ismertetett művek szerzői) a kér-
dések feltevésénél, de ezek a kérdések a mi kérdéseink is, s együtt, a tár-
sadalmi gyakorlat folyamatában nekünk kell válaszolnunk rájuk" - olvashat-
juk a bibliográfia előszavában. S ezt mintegy alátámasztja a cím feletti
felhívás: "Olvassuk, vitassuk meg!".

Különösen érvényes ez a bibliográfia második részét alkotó kortárs ma-
gyar irodalom néhány itt bemutatott darabjára, melyek a ma emberének kérdé-
seit vetik fel, s próbálnak rá feleletet adni.

Található ezek között a közelmúlt magyar történelmének igazságot kere-
sítő emberét bemutató mű, s napjaink fiataljainak helykeresését regisztráló
elbeszélés és regény. A magánélet konfliktusai, magán- és közélet erkölcsi
problémái, a sikerlovag és áldozata, az új társadalmi rendszerbe beillesz-
kedni nem tudó vagy nem akaró ember egyaránt megjelenik ebben a válogatás-
ban, bőséges, de korántsem teljes keresztmetszetét nyújtva a mai írók nap-
jaink kérdéseire élénken reagáló alkotásának.

S ha az olvasó úgy érzi, nem talál választ a művekben felvetett prob-
lémákra, a bibliográfia ebben is tanácsot ad az első részben ajánlott "Is-
meretterjesztő irodalom" címszó alatt összegyűjtött néhány alapvető fontos-
ságu műben.

Siskin: Az etikai tanok történetéből című műve nagy gondolkodók port-
réit adja, A marxista etika című olvasókönyv marxista klasszikusok műveiből

közöl válogatást, a Korunk és az erkölcs a Gramsci Intézetben 1964-ben lezajlott etikai vitáról nyújt áttekintést, Faragó Jenő: Fiatalok vallomásai világnézetéről, erkölcsről című, tavaly megjelent könyve pedig a mai magyar fiatalok morális kérdésekről vallott nézeteit mutatja be valós adatokra támaszkodva a számok tükrében.

Az itt kiragadott néhány példa csupán reprezentálja Ecsedy Andorné és Gáliczky Éva új bibliográfiájának bőséges válogatását.

Az annotációk röviden, lényegretörően mutatják be a műveket, sok kiragadott idézettel illusztrálva a művek szerzőinek stílusát és állásfoglalását.

A válogatás fő erényét abban látom, hogy többnyire nem szentenciákat közlő, hanem gondolkodásra, vitára készítő műveket gyűjtött össze, tudatosan inspirálva ezzel az olvasót, hogy bekapcsolódjék és folytassa az írók által felvetett gondolatokat.

Jó szolgálatokat tehet ez a bibliográfia például az ifjúsági klubok erkölcsről, mai életünkről rendezett vitáinak előkészítésében.

RICHLICH ILONA

A KÉSZLETTÁJÉKOZTATÓKRÓL

Rövidesen megkapják a kerületi könyvtárak a Központi Könyvraktár kurrens szépirodalmi könyvállományának készlettájékoztatóját.

A jegyzék, a szerzők szerinti betűrendben – a gyermek-könyvállománynál a példányszám feltüntetésével – sorolja fel a kerületi könyvtárakban jól használható műveket.

A jegyzéken szereplő könyvek állaga megfelelő, ezt a Központi Könyvraktárban elvégzett nagyszabású selejtezési munka biztosította.

A gyermek-könyvállományon belül kiemelkedően magas példányszámban szereplő művek kollektori, illetve kiadói ajándékok.

Előzetes:

Tájékoztató készül a Központi Könyvraktár ismeretterjesztő könyvállományáról, továbbá, 1969 utolsó negyedében a Kollektor szeptemberi leltározási adatainak figyelembevételével, az ő raktárkészletükről.

BENKŐ ATTILÁNÉ

K I Á L L I T Á S

Az augusztusi nyitásra központunk ismét kiállítást készített újabb külföldi szerzeményeiből. Az évek óta bevált módszerrel, a könyvek borítólapjaiból készítették tablókat és könyveket állítottak ki a vitrinekben. 48 tablón és 4 tárlóban találhatjuk az idegennyelvű új könyveket. Mind a borítólapokon, mind a kiállított könyveken feltüntették a raktári helyszámot is.

A kiállítás összeállítói igyekeztek a tablókön tematikusan csoportosítani, bár ez nem sikerült minden esetben, s akad egy-két, véleményünk szerint eléggé önkényes csoport is, például híres nők, tudósok, gyógyítás.

Ez a kis észrevétel nem érinti azt a véleményt, hogy a bemutatás egészében jól sikerült és tovább is rendszeresen folytatni kell a könyvpropagandának ezt a módszerét. A borítólapokkal propagált könyvek azonnal kölcsönözhetőek, a vitrinekben kiállítottak előjegyezhetőek.

MEMENTÓ

1919 tragikus augusztusa a könyvtárban

A Tanácsköztársaság 133 napja után a szellemi horizont a könyvtárakban is összeszűkült, a nagy tervek helyébe a megélhetés kicsinyes gondjai léptek, a kitűnő szakemberek vezetése és az utánpótlás nevelése után a középszerűség kenyéririgységtől indított személyes bosszúja érvényesülhetett a neki tett szolgálatokat jutalmazó burzsoá restauráció jóvoltából. Az ellenforradalom nem tűrhette, hogy a szellem napvilága ragyogjon mindenkire a tudomány és az irodalom műveiből.

Ennek is ötven esztendeje van most és emlékeztetőnek néhány dokumentumot közlünk az akkori eseményekről.

"Körlevél. A polgármester ur és a tanács határozata folytán a könyvtárnak a proletárdiktatura alatt nyert elnevezése megszűnik. Hivatalos neve ismét Városi Nyilvános Könyvtár lesz. Ezen határozat természetesen Szabó Ervin emléket nem érinti. 1919 aug. 20. Kremmer Dezső megbízott vezető."

A későbbi negyedszázad művelőspolitikája bebizonyította, hogy Szabó Ervin emléke nemcsak a könyvtár nevéből tűnt el akkor augusztusban.

"Körlevél. A reference-tisztviselőket, a kölcsönző személyzetet és a fiókvezetőket felszólítom, hogy kommunista írásokat általában, tehát nemcsak propaganda-iratokat, hanem kommunista szellemben bármilyen kérdésben írt könyveket és füzeteket ezentul senkinek se adjanak kölcsön. Továbbá, hogy azon olvasókat, kiknél ilyen könyvek vannak, ezek visszaszolgáltatására haladéktalanul szólítsák fel. Ezen intézkedés szigorú és eredményes keresztülvitele céljából szükséges, hogy a kölcsönzést intéző tisztviselő a kölcsönzésre kikészített könyveket esetről-esetre a reference-könyvtárosnak felülbírálás céljából mutassa be. A fiókok könyvanyagából, kirendelt szakemberek fogják a kommunista irodalmat kiválogatni. 1919 aug. 10. Kremmer Dezső id. vezető."

Kommentárnak ehhez is csak annyit fűzünk, hogy a későbbi irredenta nacionalista politika állandóan bizonyitgatta, hogy Magyarországon szellemi szabadság van.

"1919 XI. 3. Tekintetes ker. Kapitányság! A mellékelt kommunista, bolseviki

és anarchista könyveket van szerencsém további eljárás céljából tisztelettel átküldeni..."

Tehát nemcsak elvileg tiltották meg a könyvek forgalmazását, a Népszava ezt később így kommentálta:

"Arról értesültünk, hogy a Fővárosi Könyvtár új vezetősége állította össze azoknak a könyveknek jegyzékét, amelyek bolsevista irányúak, a közérdekre károsak. A durvaságot tudatlan, analfabéta közegektől vártuk. Tévedtünk. A jegyzékben, amelyet a IV. kerületi kapitánysághoz küldtek be, 244 könyvet és 600 folyóiratot soroltak fel. Nemcsak a diktatura alatt megjelent, hanem régebbi idő óta megjelent könyveket is felvettek... A Fővárosi Könyvtár európai értékű volt, a Szabó Ervin vezetése alatt a magyar tudományosság hírére kezdtek odakinn megbecsülni... Ez a cselekedet nincs messze attól a nomád szokástól, amikor még nyereg alatt puhítottuk a húst." /1919 okt. 18./

"1919 aug. 13. Méltóságos Polgármester Ur! 96.115/1919-I. számmal kiadott rendelet értelmében van szerencsém a Szabó Ervin könyvtár személyzete ama tagjainak sorát közölni, akik a közelmúlt rezsime büneiben akár vezető sorban, akár pedig más módon aktív részt vettek. Kérem Polgármester Urat, méltóztassék lent felsorolandók ellen a fegyelmi vizsgálatot megindítani s annak befejeztével nevezendőket állásaiktól fölfüggeszteni.

1. B r a u n Róbert, könyvtári aligazgatóval szemben tisztázandó volna, hogy Kun Bélával föntartott állandó érintkezése milyen irányban mozgott. Tisztázandó volna aligazgató szerepe a Varjas Sándor vezetése alatt működő bolseviki propaganda-osztályban vállalt cenzori állásában. Végül kihallgatandók volnának a középiskolai tanár képző tanfolyam hallgatói, aligazgatónak a tanfolyamon kifejtett propagatív előadásai tárgyában.
2. D i e n e s László főkönyvtáros a könyvtárügynek politikai megbízottjaképp működött, s mint ilyen, a rombolás munkájából legaktívabb részt vett, ugyanígy
3. K ő h a l m i Béla könyvtáros, helyettes politikai megbízottja is.
4. S z i g e t i Gabriella,
5. V á r a d i Irma könyvtártisztok, valamint
6. M a t k o v i t s Máté altiszt tagjai voltak a kommunista pártnak s agitátorius működésükkel is a kommunista mozgalomban való aktív részességükkel a könyvtár egész személyzete előtt ismeretesek voltak. Szigeti Gabriella egyébként az államrendőrség fogházában őriztetik, mint vizsgálati fogoly, s ellene bűnügyi vizsgálat van folyamatban.

A könyvtár közismert, túlzóan radikális szellemének gyökeres megváltoztatása lévén a legközelebbi jövő multhatatlan feladata, kérem Méltóságodat, hogy nevezettekkel szemben a fegyelmi vizsgálatot a legszigorubbán lefolytatni méltóztassék. Megbízott igazgató."

Ezek a vádak s mindazok, amiket a későbbi vizsgálat során egyes könyvtárosok vallottak, néhány héttel azelőtt még általuk is "tisztelt", sőt, azok akarata ellenére körülhízelgett kollégákkal szemben, ebben az időben internálótábor, börtönt, évekig kenyértelenséget vontak maguk után.

"1919 augusztus 26. A proletárdiktatura bukásával a könyvtár tulajdonjoga visszaszállott a Budai Könyvtáregyesületre. A Városi Nyilvános Könyvtár nem rendelkezvén szabadon ezzel a könyvtárral, ezt lezárta."

Ez a beadvány a 6-os könyvtárra vonatkozik. Éljen tehát a szent magántulajdon s vesszen Buda egyetlen könyvtára!

S végül egy dokumentumot, egy negyedévvél későbből nézzünk meg, hogy hogyan éltek a könyvtárosok ebben a "megtisztított", ismét az "uriközönség" szolgálatába állított könyvtárban.

"Körlevél. A kenyérkérdés végre megoldást nyert. A kenyeret közvetlenül a könyvtárba fogják szállítani ezentul. A szállítás hetenként 3-szor, /kedden, csütörtökön és szombaton/ fog történni. Mindenkinek az eddig meghatározott mennyiségre /családonként naponként 1 kgr.-ot/ van joga... A kenyérigény bejelentése minden hétfőn, szerdán és pénteken d.e. 1/2 10-10 óráig, a jegyek és a pénz beszolgáltatása mellett az Irodában kell, hogy történjék. 1919 dec. 6. Kremmer vezető."

A Himnusz éneklését legalább nem teljesen üres gyomorral követelték tőlük...

Igazgatósági ülések

Julius 8-án az igazgatóság újból megvitatta az év második felében munkába állítandó kerületi könyvtárvezetők személyére vonatkozó javaslatot, illetve néhány javasolt módosítást. A döntéseket a Személyi hírek rovatban ismertetjük.

Az igazgatóság javasolta, hogy -különös tekintettel az újonnan munkábaállt vezetőkre- még az év októberében tájékoztató előadást szervezzen a KKO, amelyen a gazdasági, üzemeltetési, személyzeti, munkaügyi, munkajogi problémákról esnék majd szó.

A belső revizor megbízást kapott arra, hogy a kerületi könyvtárakban, illetve a központ osztályain végzendő egyéb vizsgálatait mellett ellenőrizze: az új munkatársak részesültek-e a kötelező tűz- és

balesetvédelmi oktatásban, ismerik-e a munkaügyi, munkavédelmi előírásokat.

A július 15-i ülés tudomásul vette a jelentést az 1969 I. félév forgalmi statisztikájáról és a bér-gazdálkodás alakulásáról.

Révész Ferenc igazgató ismertette a lipcsei könyvtár igazgatója által küldött szerződéstervezetet a két könyvtár rendszeres kapcsolatának kiépítéséről. A szerződéstervezetet a Főv. Tanács Népművelési Főosztályának továbbítottuk jóváhagyásra.

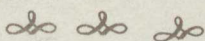
Julius 22-én Révész Ferenc igazgató információt adott Kurcz György

elvtárs július 16-i látogatásáról, amelyen kötetlen beszélgetés keretében a Föv. Tanács Népművelési Főosztálya irányító tevékenységéről, a Főosztály munkatársai és a könyvtár kapcsolatáról, gazdasági kérdésekről és a nyitvatartással kapcsolatos problémákról esett szó.

Döntött a központi könyvtár Olvasószolgálat vezetője, vezetőhelyet-

tese és folyóirat csoport megbízott vezetője személyéről. (A Személyi hírek rovatban ismertetjük.)

Augusztus 16-án Igazgatósági Tanácsülésen megvitatták az 1968/69-es oktatási évről szóló jelentést és az 1969/70. évi továbbképzési, és kiadványtervet. Az oktatási tervet lapunk 2-ik oldalán közöljük. (A Tanácsülés a tervet kisebb részleteiben módosította.)

PÁRTHIREK

Párt alapszervezetünk 1969 július 8-án taggyűlést tartott. Napirenden a sportkör munkája szerepelt. Erdődyné elvtárs, oktatási felelős informálta a párttagságot az elmúlt oktatási év munkájáról és az elkövetkező tervekről. Megvitatta a taggyűlés Répási Jánosné tagfelvételi kérelmét és azt jóváhagyásra felterjesztette a VIII. ker. Pártbizottsághoz.

1969 július 10-én Lada Hajnal KISZ titkárral kibővített vezetőségi ülésen megbeszéltük a KISZ alapszervezet soronkövetkező feladatait.

A VIII. ker. Pártbizottság oktatási osztályával megvitattuk az 1969/70-es oktatási év terveit, megbíztuk az új oktatási bizottságot, melynek vezetője Dobos Piroska elvtárs, tagjai Lakos Katalin és ifj. Szecsődi Jánosné lettek.

Az oktatási tervet összeállítás után ismertetjük a pártbizalmi elvtársakkal és megindítjuk a szervezést.

A pártcsoportok augusztus hónapban megbeszélnek a saját I. féléves pártcsoport munkatervük teljesítését, elkészítik II. féléves tervüket.

Junius végén vitát rendeztünk Mód Aladár: Ideológia és felelősség, valamint Rajk Julia: Levél Mód Aladár-hoz című cikkeinek alapján. A hirdetést talán azzal kezdhetnénk, amivel befejezni szokás. Nagyon örültünk és jónak tartjuk - hogy a pártszervezet vezetőségének tagjai is megjelentek a vitán, mivel úgy érezzük, hogy fontos ideológiai vitákon nem nélkülözhetjük idősebb kommunistáink élettapasztalatát és politikai felkészültségét.

A vitában elsősorban a Rajk-per történetéről beszéltünk - kicsit megdöbbenő volt fiataljaink tárgyismeret hiánya, de mindenképpen örvendetesnek ítéljük, hogy érzelmileg és értelmileg nagy felelősséggel, sőt mi több, vehemenciával vettek részt a vitában. Kevesebb szó esett - bár úgy gondoltuk a vita előtt, hogy főleg erről fogunk vitatkozni - arról, ami a Mód-cikknek az "Ideológia és felelősség" címet sugallta.

Úgy érezzük, helyes volt vitatkozni a két cikk kapcsán és úgy ítéljük, hogy fiataljaink érett fejjel gondolkodnak és alkotnak ítéletet korunk nagy ideológiai problémáiról. Helyes lenne, ha KISZ-szervezetünk a jövőben több politikai témát vitatna meg - jó előkészítéssel - mivel ez évben a második esetben deríthettük ki, hogy tagságunkat érdeklik a komoly ideológiai problémák.

Néhány szó az őszi vezetőségválasztásról

Az alapszervezeti demokrácia bővítése követeli, hogy tagjaink - az előző évektől eltérően - lényegesen

önállóbban és felelősséggel alkossanak ítéletet alapszervezetünk munkájáról és vezetőségéről. Nem formális mondatok ezek, mivel a szeptemberi időszakban - a jelölő-bizottsági munka folyamán - tagságunk dönti el a KISZ-szervezet jövőjét és az új vezetőség összetételét. Tisztában vagyunk vele, hogy az egyes KISZ-tag hajlamos azt gondolni: nem döntő a szava ebben az előkészítő időszakban. Ezért tartjuk fontosnak, hogy leírjuk: jelölő-bizottságunk azt a listát terjeszti a vezetőségválasztó taggyűlés elé, amely az előkészítő munkák során a legtöbb szavazatot kapja tagságunktól. Ezért a szeptemberi egyéni beszélgetések fontosak, mivel az egyes tagok itt gyakorolhatják a közvetlen demokráciát, mind a munka értékelésében, mind a vezetőségválasztásban. A taggyűlésen természetesen már kötelezőek az egyén számára azok a döntések, amelyeket alapszervezetünk kollektívája hozott. Kérünk minden KISZ-tagot, hogy készséggel és kellő komolysággal, ötletekkel és javaslatokkal fogadja a júniusban megválasztott jelölő-bizottság tagjait.

Ha kicsit visszasan hangzik is, itt szeretnénk hangsúlyozni, hogy a vezetőségválasztó taggyűlésen minden tag megjelenése kötelező -, függetlenül attól, hogy akár egyetemi, akár más irányú elfoglaltsága lenne ebben az időpontban. A taggyűlés idejéről mindenki jóelőre értesítést kap, hogy az egyetemistáknak és a két és féleves tanfolyam hallgatóinak idejük legyen felmentést kérni.

A KISZ Fórum bibliográfiai csoportja

uj, az ifjuság számára készülő ajánló bibliográfia munkálataiba kezdett. Témája a futuroológia és a science fiction, tervezett címe: "Az idő ablakai".

Kérünk minden fiatalt - akit a sárospataki kirándulás érdekel - sürgősen hívja fel Varga Józsefet a Műhelyben.

Szakszervezeti hírek

A Szakszervezeti Bizottság 1969. július 5.-i ülésén megtárgyalta a II. félévi részletes munkatervet, amelynek különösen ígéretes része a később részletesen ismertetésre kerülő kulturális program. Megvitatta továbbá az ősszel szervezendő bizalmi-tanfolyam szervezési, tematikai és elő-

adói kérdéseit és ütemtervét, amelyről az érdekeltek számára külön tájékoztatás is készül, valamint a Szakszervezeti Tanács üléseinek rendjét és tematikáját, a Tanács megüresedett helyeinek pótlásával kapcsolatos feladatokat.

"Fekete, fehér, igen, nem"

A vetélkedő menetrendje

Tekintve a várható forgalomra és arra, hogy számos kollégánk versenyzőként is szerepel a Televízióban, mi is közöljük a kerületek közötti vetélkedő közép-döntőjének párosítását és időpontjait:

Szeptember 19:	XXII. kerület	- I. kerület
Október 3:	XX. kerület	- IX. kerület
Október 17:	XI. kerület	- IV. kerület
Október 31:	XVI. kerület	- XV. kerület
November 14:	II. kerület	- XIV. kerület
November 28:	VIII. kerület	- XVIII. kerület

EZ TÖRTÉNT...

Előző számunkban beszámoltunk arról, hogy a rendelkezésünkre bocsátott összegből milyen karbantartási munkákat tervezünk. Most hirt adhatunk arról, hogy hogyan állnak ezek a munkák.

Elkészült a 3-as könyvtár (Szörény u.), a 24-es könyvtár (Pestlőrinc), a 31-es könyvtár (Pestimre) és a 40-es könyvtár (Rákoscsaba) felújítása.

Mindenütt festettek és mázoltak, PVC burkolatot készítettek és felújították a világítást. A 21-es könyvtárban (Csillaghegy) egyelőre a tetőjavítás készült el.

Folynak a munkák a 9-es könyvtárban (Gutenberg tér), ahol új olvasótermet is kialakítanak. Dolgoznak a 16-os könyvtár (Wekerle telep), a 28-as könyvtár (Ujpest) és a 46-os könyvtár (Csillagtelep) karbantartási munkáin. A 44-es könyvtárban (Kulich Gyula tér) festenek és építik a gyermekkönyvtár új helyiségét. Folyamatban van a festés-mázolás a 4-es gyermekkönyvtárban (Csillagtelep) is. A tervezett munkákon felül sikerült kapacitást biztosítani a 33-as könyvtárban (Békásmegyér) a világítás korszerűsítésére, egy helyiség cseréjéből adódó festés-mázolásra, valamint a 11-es könyvtárban (Krisztina körút) a villany korszerűsítésére és padlóburkolásra. A tervezettek mellett elkészült a tetőjavítás a Drégely utcai butorraktárban, a gázfűtés bevezetése, valamint PVC burkolás a Zenei Könyvtárban.

Megérkezett 12 könyvtár gázfűtés engedélye és remélhető, hogy még az évad előtt elkészülnek az új gázfűtő berendezések.

A 38/2-es fiókkönyvtár (Farkasrét) a kerületi tanács költségén fődémcserevel kombinált teljes felújításra kerül. A munkák folynak.

Megkezdtek a központi könyvtáráépület villanyhálózatának teljes kicserélését. Ugyanott számos munkahelyiség PVC burkolatot, a kölcsönző műanyag szőnyeget kapott.

A tervezettnél 100.000 forinttal nagyobb összegben, 900.000 forint értékben kötött le butormegrendelést a Gazdasági Osztály.

Megérkezett a központ részére a Zeiss-Ikon gyártmányú Dokumator típusú mikrofilm leolvasó. Használatba vétele felveti a mikrofilm készítés, őrzés és használat megoldásának elvi és gyakorlati kérdéseit.

A Könyvkötészet az elmúlt félévben 2500 helyett 2900 könyvet kötött a hálózatnak. Ezzel teljesítették a félévre vállalt céljutalmas feladatot.

Kötészetünk szeptember elejétől részt vesz a szakmunkásképzésben. Két iparitanuló tanulja nálunk a könyvkötő szakmát.

A Központi Olvasószolgálatban a szokásos nyári rendezési munkák mellett 1016 könyvet selejtezték. 364 könyvet duplumositottak. Sajnos, az így nyert folyóméterek alig segítenek az égető raktározási gondokon.

A folyóirat gyűjtemény a zárvatartás idején a rendezésen kívül a helyszi-

nen egyeztetette a periodikák évfolyamait tükröző un. B-lapokat s ezzel is pontosabbá tette katalógusát.

A központ kézikönyvtárának rendkívül értékes új szerzeménye a 33.120 forintért megvásárolt, a Collier-Macmillan kiadónál megjelent 17 kötetes

Internacional Encyclopedia of the Social Sciences.

Junius 24-én több könyvtárunkba, - a 2-es, 7-es, 22-es és 48-asba - ellátogattak a vidéki szakmunkástanuló intézetek tiszteletdíjas könyvtárosai. A könyvtárosok szakmai továbbképzésen vettek részt Budapesten.

EZ TÖRTÉNT A GYERMEKKÖNYVTÁRAKBAN

A nyáron megtartott rendezvényekkel eleget teszünk az Uttörők Elnöksége felhívásának, amely a nyári hasznos időtöltést közös ügyünké teszi.

"Turára készülünk" címmel vidám vetélkedőt tartottak a pestimrei és Lúmumba utcai 43-as könyvtárban. A gyerekek rövid ismertetést hallottak a természetjárás történetéről, a helyes tájékozódásról, a természet védelméről. Közben ismereteikből (térképolvasás, hátizsák-kezelés stb.) vetélkedtek. Ugyanitt egy más alkalommal a lakóterület kertésze több mint 20 pajtásnak tartott ismertetést a parkvédelem jelentőségéről, esztétikai szerepéről.

A Csillagvizsgálóba látogattak a 3. sz. gyermekkönyvtár, az ujbpesti 28-as és a Kulich Gyula téri 44-es könyvtár gyermekolvasói. Megnézték távcsővel a Holdat, a Mars bolygót és rövid előadást hallgattak a holdutazás jelentőségéről.

A Budapesti Történelmi Múzeum ujonnan feltárt részeit, s a kiállítást tekintették meg az 5-ös és 8-as számú gyermekkönyvtár olvasói, megnézték a Nemzeti Galériában a XIX. és XX. századi magyar festészet alkotásait és a szobor-gyűjteményt.

A Gyermeknapra megnyílt rajzkiállításon az Állami Bábszínház tartott előadást a pestimrei 31-es könyvtár és a Művelődési Ház közös rendezvényén.

A káposztásmegyeri 41-es gyermekrészleg olvasói a Margitszigeten vidám játékos vetélkedőn vettek részt, melyre a "Budapest" című könyvből készültek fel.

A gyermekkönyvtárosok közül többen részt vettek a kerülethez tartozó nyári uttörőtáborok programjának szervezésében, csoportos foglalkozások megtartásában, könyvkölcsönzésben.

A 20-as Szilágyi Dezső téri gyermekkönyvtár hetenként kölcsönöz a naphegyi

táborban. Több mint 120 olvasó veszi igénybe a könyveket. A rendszeres kulturprogram összeállításában és szervezésében nagy feladatot vállalt a könyvtár.

Rómaifürdőn két alkalommal szervezett játékos foglalkozást, meseórát a 8-as gyermekkönyvtár. A csepeli uttörőtáborban a Csepel-Csillag telepi 4-es és a csepeli 17-es gyermekkönyvtár, a 28-as könyvtár Ujpesten szervezett vetélkedőt. A 44-es könyvtár a IX. kerületi táborban tartott meseórát. Rónaszegi Miklós a kőbányai táborban, Szentiványi Jenő a II. ker. Uttörőházban találkozott a pajtásokkal.

Hiradónk legutóbbi számában már beszámoltunk arról, hogy a korábbi évekhez hasonlóan, a jó hagyományokat követve, az idén is több könyvtárban elbucsúztak a VIII. osztályos olvasóktól és átkisérték őket a felnőttek könyvtárába. Most néhány könyvtár (3-as, 8-as, 17-es és 38-as gyermekkönyvtár, 2-es és 32-es gyermekrészlegek) ismét VIII. osztályosokat bucsúztatott.

Kaptuk az alábbi levelet:

"Könyvtári Hiradó

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár közlönye, Budapest, VIII. Szabó Ervin tér 1.

A napokban kezembe került a Hiradó egy példánya; ez adta az ötletet, hogy a Hiradó nyilvánosságának segítségével tegyek eleget egy régi kötelezettségemnek, amivel a központi olvasószolgálat kedves munkatársainak tartozom. Pár évvel ezelőtt megnéztem a Károlyi Palotában a "Károlyi Mihály" emlékkiállítását. Meglepve, azt is mondhatnám, hogy meghatódva láttam meg egy vitrinben egy fényképet, melyen többek közt magamat is felisertem. A fénykép a Magyar Köztársaság 1918 novemberi kikiáltásának egy jelenetét örökíti meg, tehát cca 50 éve készült.

A kép alapján nyomozni kezdtem. A Legujabbkori Történelmi Múzeum (a kiállítás rendezője), a Filmtudományi Intézet, de főleg a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központi olvasószolgálatának, ill. kedves munkatársainak előzékeny és szakszerű segítségével eljutottam a Filmarchivumhoz, ahol megtalálták azt a korabeli hiradót, melynek egy kockájáról készült a kiállításon megtalált kép. 1918-ban nyolcadikos diák voltam a Markó utcai Főreálban, ahol osztályfőnököm dr. Földessy Gyula, a haladó gondolkodó-Ady kutató volt. Az ő vezetésével vonultunk fel a Köztársaság kikiáltásának ünnepségére. A felvonuláson, mint az osztályban legmagasabb, én vittem a zászlót. Ezt örökítette meg a hiradó. Ez év Május 1-én a televízió ünnepi adásában levetítették filmemet és a vetítéssel párhuzamosan Vitray Tamás egy riportot készített, melynek folyamán elmondtam a film történetét.

A televíziós adás nyilvánosságát felhasználtam, hogy az éter hullámain keresztül köszönetet mondjak a központi olvasószolgálat kedves munkatársainak, akik előzékeny és nagytudásu tanácsaikkal hozzásegítettek a film megszerzéséhez.

Nem tartom valószínűnek, hogy az olvasószolgálat összes érdekelt munkatársai látták a televízió Május 1-i közvetítését és hallották köszönetemet. A Híradó nyilvánosságát szeretném igénybe venni, hogy köszönetem eljusson az olvasószolgálat kedves munkatársaihoz, mert segítségemre voltak annak a filmnek megszerzésében, ami a közönség részére csupán érdekesség, de nekem régmúlt ifjúkorom egy kedves emlékének megörökítése.

Budapest, 1969 június 19.

Elvtársi üdvözlettel:
Bratmann Rudolf nyugdíjas,
643 sz. olvasó"

Személyi hírek

Kitüntetések

Bánk Ferenc, Bánk Ferencné, Dávid Gyuláné kerületi könyvtárvezetők és Vági Lajosné könyvtáros, Szocialista Kulturáért kitüntetésben részesültek nyugdíjbamenetelük alkalmából. Dr. Molnár Pálné, a Szabó Ervin Könyvtárban eltöltött 50 szolgálati éve és a 7-es könyvtár jubileuma alkalmából a Szabó Ervin Könyvtár Kiváló Dolgozója címet nyerte el. Kepes Ágnes, eredményes gyermekkönyvtárosi munkájáért Miniszteri Dicsérő Oklevelet kapott.

Uj munkatársak

Üdvözöljük új munkatársainkat, Ladunga Istvánnét és Kecskeméti Károlynét a Gondnokság, Szinai Tivaddárnét, a 22-es, Albertini Bélánét, a 23-as és Vörös Balázsnét, a 4-es könyvtár, valamint Pozsonyi Katalint, a Gazdasági Osztály, Németh Margitot, a Feldolgozó Osztály, Bazán Lászlót, a Központi Könyvraktár (Hamzsabégi ut) és Galgóczi Imrénét, a Propaganda Osztály dolgozóit.

Nyugdíj

Köszöntjük nyugdíjba vonuló munkatársainkat.

Bánk Ferenc, kerületi könyvtáraink történetében egyedülálló könyvtáros pályát futott be. 1923-ban lépett a város szolgálatába a Szörény utcai 3-as könyvtárban és most innen megy nyugdíjba. 1957 óta a könyvtár vezetője volt. Róla igazán nem tulzás azt írni, hogy nemzedékeknek, sokszor ugyanazon család egymást követő nemzedékeinek adott a kezébe jó olvasnivalót.

Bánk Ferencné, ha kevesebb szolgálati esztendővel is, de hasonlóképpen hűséges volt Budapest, s a városon belül szintén a Józsefváros könyvtárügyéhez. 1950 óta a 9-es könyvtár vezetője volt. Vezetése ideje alatt nemcsak fejlődött, de új helyiségeiben korszerűbbé is vált könyvtára. Bánkné elvtárs könyvtárában sok fiatal tanulta a könyvtárosságot, őmaga tevékenyen részt vett a könyvtár társadalmi feladataiban is. Dávid Gyuláné budai 6-os könyv-

tárunkban kezdte szolgálatát, majd tíz esztendőig, 1959-től volt a 10-es könyvtár vezetője. Felkészültségét, nyelvtudását eredményesen hasznosította ennek a gazdag idegennyelvű anyaggal rendelkező könyvtárnak irányításában. Fiatalokat a 10-esbe is mindig bizalommal lehetett tanítani küldeni. Eredményesen vett részt a könyvtár politikai-társadalmi életében is.

A három gyakorlott, ügyszerető könyvtárvezető nagy tapasztalattal végzett munkájáról nehéz lemondanunk. Számítunk további tanácsaikra és jó egészséget, kellemes pihenést kívánunk nekik.

Kinevezés, áthelyezések

Az intézet igazgatója július 1-i hatállyal áthelyezéssel kinevezte Lendvay Istvánt, a 16-os, Sugár Jenőné a 10-es, Szabó Józsefné a 3-as, Tóth Ilonát a 19-es könyvtár vezetőjévé; Kövér Györgyné a 29-es, Pályi Dénesné a 45-ös, Tongo-

ri Imréné a 9-es könyvtár megbízott vezetőjévé.

Július 16-i hatállyal Bakó Jánosné a 8-as könyvtár vezetőjévé; szeptember 1-i hatállyal Ecsedy Klárát a 46-os könyvtár megbízott vezetőjévé, Meiszner Tamásné az 1-es könyvtár vezetőjévé nevezte ki.

Július 1-i hatállyal Márffy Istvánt a Központi Könyvtár osztályozó csoportjába helyezte.

Augusztus 1-i hatállyal Dr. Remete Lászlót a Központi Olvasószolgálat vezetőjévé, Dr. Hornyánszky Károlyné osztályvezetőhelyettesé, Herendi Károlyné a folyóiratcsoport megbízott vezetőjévé nevezte ki az igazgató.

Születés

Szeretettel köszöntjük Dóczi Györgyné és kisfiát, Gyuszikát. Jó egészséget kívánunk.

TARTALOMJEGYZÉK

Uj népművelési évad előtt a kerületi könyvtárak	Dobos Piroska	1
A szociológia szakirodalmi ellátottságának vizsgálata	Marót Miklós	3
JUBILÁLÓ KÖNYVTÁRAINK		
A 6-os számú kerületi könyvtár (Kóhalmi Béla visszaemlékezése)	közli: Kovács Csilla	4
A 7-es számú kerületi könyvtár	7
URAY Béla: Buda első közművelődési könyvtára, A 6. sz. kerületi könyvtár 50 éves története		
CSEÉP Attiláné: A 7. sz. kerületi könyvtár 50 éves története	-t	7
Statisztikai jelentés 1969 I. félévéről	10
Továbbképzési terv 1969/70	10
A tatai konferencia	Vukán Viktória	13
Megbeszélés az Eseménynaptárról	Bacsa Andrásné Harmat Ferencné	15
KERÜLETI KÖNYVTÁRAK MUNKÁJÁRÓL		
Osztálylátogatások tapasztalatai a 8. sz. gyermekkönyvtárban	Gerzsenyi Istvánné	15
Olvasóportrék a kerületi könyvtárakban	Napholcz Eszter	17
Jubileumi olvasómozgalom a kerületi könyvtárakban	Bárány Éva	18
KIADVÁNYAINK		
"25 éve történt" Ajánló bibliográfia hazánk felszabadulásának negyedszázados jubileumára	Ballagi Ágnes	19
ECSÉDY Andorné - GÁLICZKY Éva: "Könyvek az erkölcsről"	Richlich Ilona	20
Kiállítás	21
MEMENTO. 1919 tragikus augusztusa a könyvtárban	22
Igazgatósági ülések	24
Párthírek	25
KISZ-hírek	26
Szakszervezeti hírek	27
"Fekete-fehér - igen-nem" vetélkedő menetrendje	27
Ez történt...	28
Levél a Könyvtári Híradónak	Bratmann Rudolf	30
Személyi hírek	31

Felelős kiadó a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár igazgatója

Készült a FSZEK sokszorosítójában

Engedélyszám: III/P/21/300/968

Szerkesztőbizottság: Bárány Éva, Dobos Piroska, dr. Ecsedy Andorné,
Farkas Józsefné, Gáliczky Éva, Marót Miklós és Maruszkai József

Felelős szerkesztő: Vasvári István

Főszerkesztő: Szőke Tiborné

Terjedelem: 4 A/5 iv

Táskaszám: 69/15

Példányszám: 350